

מסקנות

הוועדה המיוחדת ליישום הנגשת המידע הממשלתי ועקרונות שקיפותו לציבור בעקבות החלטה על דיון מהיר

ד' טבת תשע"ו
16 בדצמבר 2015

הכנסת העשרים
מושב שני

בנושא: התקשרויות המדינה עם גורמים פרטיים

של חברת הכנסת: איילת נחמיאס ורבין

בהתאם לסעיף 60 (ג) (1) לתקנון הכנסת, החליטו יושב-ראש הכנסת והסגנים, להעביר ל"דיון מהיר" בוועדה המיוחדת ליישום הנגשת המידע הממשלתי ועקרונות שקיפותו לציבור, את הצעתה של חברת הכנסת איילת נחמיאס ורבין, בנושא: **התקשרויות המדינה עם גורמים פרטיים**

הוועדה בראשות ח"כ סתיו שפיר, התכנסה לדיון והסקת מסקנות ביום ד' בטבת תשע"ו, 16 בדצמבר 2015.

ח"כ איילת נחמיאס ורבין ציינה בדיון כי לאור עלייה במספר ההתקשרויות של המדינה עם גורמים פרטיים, שאינם כפופים לחוק חופש המידע, אישרה הממשלה במהלך שנת 2013 את החלטה מספר 1116. עניינה של החלטה זו היא פרסום רישיונות והיתרים שנותנת המדינה לגופים פרטיים וכן מסמכי התקשרות בין רשויות המדינה לגופים פרטיים. בהחלטה נקבע, כי על משרדי הממשלה ויחידות הסמך חלה חובה לפרסם באופן יזום את ההסכמים, הרישיונות וההיתרים שעליהם חלה ההחלטה. יודגש, כי הקבוע בהחלטה הינו דרישת הסף המינימלית וראוי כי הרשויות הציבוריות יבחנו פרסום של מידע נוסף הנוגע להתקשרויות שהמדינה הינה צד להן. השקיפות הכרחית מאחר שמדובר בחוזים המאופיינים בהיקפים רחבים, הן מבחינת גודל הפרויקט, והן מבחינת עלותו והן מבחינת משך הזמן הארוך שבו יופעל הפרויקט לאחר סיום העבודה על ידי הזכיין הפרטי.

ח"כ נחמיאס ורבין הוסיפה כי החלטת הממשלה מיושמת באופן חלקי בלבד, וכי הדבר מביא לחוסר שקיפות ביחס להסכמי התקשרות של משרדי הממשלה עם ספקים ויועצים, שכן אין לציבור הרחב הזדמנות להיחשף לאותן התקשרויות ארוכות טווח. ח"כ נחמיאס ורבין בירכה אמנם על קביעת הנוהל בנושא יישום החלטת הממשלה האמורה, אך ציינה כי היא מצפה שמיום כניסתה לתוקף של החלטת הממשלה, כל ההתקשרויות, ההיתרים והרישיונות יפורסמו באתר האינטרנט ויהיו זמינות ושקופות לציבור.

נציג משרד המשפטים בדיון, עו"ד שלומי בילבסקי, ציין כי היחידה הממשלתית לחופש המידע יזמה את ההחלטה מתוך הכרה של חשיבות של פרסום מידע יזום על ידי הממשלה לטובת הציבור, בנושא התקשוריות הממשלה עם גופים פרטיים ומתן רישיונות והיתרים על ידי הממשלה. עוד אמר כי החלטת הממשלה התקבלה ב-29.12.13 אך נכנסה לתוקף חצי שנה לאחר מכן. היחידה פנתה מספר פעמים למשרדי הממשלה ליחידות הסמך, לקראת כניסת ההחלטה לתוקף וכן לאחר כניסתה לתוקף, אך למרבה הצער, חלק בלתי מבוטל מהמשרדים לא ענו לפניית היחידה הממשלתית לחופש המידע, (כולן או חלקן).

לדבריו, רמת היישום של החלטת הממשלה נמוכה מאוד עד אפסית. נכון להיום התפרסמו 33 התקשוריות באתר המרכזי לחופש המידע ומספר היתרים, כאשר ברור שישנן אלפי התקשוריות רלוונטיות.

בתשובה לשאלותיה של יו"ר הוועדה, ח"כ שפיר, השיב נציג משרד המשפטים כי שמבחינה טכנולוגית אין קושי בהעלאת ההתקשוריות לאתר האינטרנט המרכזי לחופש המידע, וכי לכל משרד יש הרשאה לעשות כן או יכולה להיווצר הרשאה בקלות, אך לפני הפרסום נעשית בחינה מהותית של החומר המיועד לפרסום, בהתאם לעילות הקבועות בחוק חופש המידע. עוד אמר נציג משרד המשפטים כי הנוהל שפרסמה היחידה הממשלתית לחופש המידע, בשיתוף אגף החשב הכללי במשרד האוצר, מבטא מעבר רצוי והכרחי ממתן תגובה לבקשות למידע לפי חוק חופש המידע, לפרסום יזום, אחיד ושיטתי. הנוהל מחייב את משרדי הממשלה לפרסם אחת לרבעון נתונים אודות שם הספק, נושאי ההתקשורת, סכום ההתקשורת, קוד ספק, תקנה תקציבית, ועוד, והכל בפורמט "אקסלי" הפתוח לשימוש ולביצוע חיתוכים.

נציגת הסדנא לידע ציבורי, סימונה הולשטיין, אמרה בדיון כי החלק המשמעותי ביותר בהחלטת הממשלה הוא הדרישה לפרסום יזום של מסמכי התקשורת והיתרים בין רשויות המדינה לגופים פרטיים. לדבריה, עד היום פורסמו 32 חוזי התקשוריות של הממשלה בלבד, מתוכם 16 חוזים של המשרד לאזרחים ותיקים. היא המליצה להרחיב את תחולת ההחלטה למערכת רכש פתוח.

נוכח הנתונים בדבר אי-יישום החלטת הממשלה, הציעה ח"כ יעל גרמן שהיחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים תפנה ליועץ המשפטי לממשלה, כדי לעדכן על משרדי הממשלה שאינם מיישמים את החלטת הממשלה ולבקש את התערבותו, באמצעות פנייה למשרדים כדי שיקיימו את החלטת הממשלה ואת הנוהל.

יו"ר הוועדה, ח"כ שפיר, ציינה כי אין בנוהל סנקציה המוטלת על משרדי הממשלה שלא מקיימים את החלטת הממשלה ואת נוהל היישום והציעה לקבוע בנוהל חובת פרסום של שמות אותם משרדים.

נציג משרד הבריאות, עופר לוי (אגף רכש, נכסים ולוגיסטיקה במשרד), אמר בדיון כי באמצעות מערכת "מנוף", פורסמו בשנת 2015 (עד אמצע חודש נובמבר), 470 התקשוריות בפטור ממכרז או לפי מכרז, אך אמר שהמערכת לא דורשת פרסום של כל החוזה. לכן, יש קושי ופער לעומת החלטת הממשלה 1116 הדורשת פרסום כל החוזה, שכן יש צורך בתקנים ובהקצאת כוח אדם. עוד אמר כי סודות מסחריים מונעים פרסום, שכן הדבר עלול לפגוע ביכולת של הממשלה לנהל משא ומתן אפקטיבי (נתן דוגמא של רכישת חיסוני הפוליו במחיר נמוך שפרסומו היה פוגע ברכש).

נציגת משרד הרווחה והשירותים החברתיים, עו"ד ליהיא שטרך-פיליפסון, מסרה בדיון נתונים על התקשוריות שערך המשרד: בשנת 2014 – 1,200 התקשוריות, ובשנת 2015 – 1511 התקשוריות.

נציג משרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים, עו"ד יאיר אריאלי, אמר בדיון כי המשרד מיישם את החלטת הממשלה 1116 מפרסם עשרות רישיונות פרסום עסקת לוויין, גז טבעי בחו"ל וכי יוצב קישור שיפנה למסמכים. במקרים מסוימים יש צורך לפנות לגוף הפרטי ולשאול איזה פרטים מסחריים הוא סבור שצריך לחסות. למשל, בכרייה וחציבה. בתחום הגז ונפט פורסם רישיון אחד.

נציג משרד החינוך, יונתן פינצ'ב (מרכז נושאי משפט וטכנולוגיה), אמר בדיון כי המשרד מרחיב את החלטת הממשלה 1116, שכן הוחלט להחיל את חובת הפרסום על כל התקשורת עם גופים חיצוניים.

נציגת משרד הבינוי והשיכון, ליאת חנקין, אמרה בדיון כי המשרד ערוך לפרסם את המידע, אך החלטת הממשלה לא חלה על רוב תחומי עיסוקו של המשרד, למעט תחום הדיור הציבורי.

נציגת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, אסתר אלבם אהוד (ממונה מכרזים והתקשוריות), אמרה בדיון כי המשרד פנה ליחידה לחופש המידע כדי לקבל חוות דעת בדבר יישום ההחלטה, ונענה כי עליו לפרסם התקשוריות בנושא ייעוץ החל מ-1.6.14.

יו"ר הוועדה, ח"כ סתיו שפיר, אמרה, לסיכום הדיון, כי היא מברכת על העבודה החשובה שעושה היחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים, שעיקר החידוש בהחלטה הוא פרסום החוזה עצמו. לדבריה, אכן יש לפרסם התקשרויות מהותיות, אך יש לפנות ליועץ המשפטי לממשלה ולבקש את התערבותו בפניה למשרדים שלא מקיימים הנוהל ולחייבם לקיימו. יו"ר הוועדה ביקשה לקבל ממשרדי הממשלה נתונים מספריים מדויקים ביחס למידע שפורסם, ובכלל זה פרטים לגבי סדרי העדיפויות בפרסום, וכן את מספר ההתקשרויות שנעשו בפטור ממכרז. עוד ביקשה לקבל נתונים בנושא התקשרויות שעורכת הממשלה לקבלת שירותי ייעוץ ולובינג, וכן לפרסם רטרואקטיבית את ההתקשרויות שנעשו לפני כניסתה לתוקף של החלטת הממשלה.

מסקנות הוועדה:

- הוועדה קוראת ליועץ המשפטי לממשלה להתערב בנושא יישום החלטת הממשלה ולפנות למשרדי הממשלה שאינם מקיימים את ההחלטה ואת הנוהל שנקבע ליישומה.
- הוועדה סבורה כי ראוי לפרסם את שמות משרדי הממשלה שאינם מקיימים את החלטת הממשלה ואת הנוהל, וקוראת לבחון הטלת סנקציה בשל אי-קיום ההחלטה והנוהל.
- הוועדה קוראת לפרסם גם ההתקשרויות שנעשו לפני כניסתה לתוקף של החלטת הממשלה וכן רישיונות והיתרים שניתנו לפני המועד האמור.
- הוועדה סבורה כי יש להרחיב את תחולת החלטת הממשלה, ולחייב גם פרסום של התקשרויות שיוזמת הממשלה לקבלת שירותי ייעוץ ולובינג.

המסקנות הונחו על שולחן הכנסת ביום: ד' בטבת תשע"ו, 16 בדצמבר 2015